

Előzetes adatok a háztartások 2014. évi fogyasztásáról

Tartalom

A háztartások fogyasztási kiadása és szerkezete	1
A háztartások fogyasztási kiadása és szerkezete a jövedelmi ötétdökben	2
A háztartások élelmiszerre fordított kiadásai a jövedelmi ötétdökben	3
A háztartások lakásfenntartásra és energiára fordított kiadásai a jövedelmi ötétdökben	4
A háztartások fogyasztási kiadása és szerkezete régiók szerint	4
Összefoglalás	4

A háztartások fogyasztási kiadása és szerkezete 2014-ben – közel nyolc évnnyi csökkenés, illetve stagnálás után – reálértéken 2,7%-kal nőtt a lakossági fogyasztás.

A kiadványban közölt adatok a 2014. évi Háztartási költségvetési és életkörülmények adatfelvétel (a továbbiakban: HKÉF) előzetes évközi adatait tartalmazzák. Ez a felvétel az életszínvonal-, fogyasztás-, jövedelem- és kirekesztettségadatok fő forrása, amelyben a KSH hónapról hónapra közel ezer háztartást kérdez meg fogyasztási szokásairól, majd a következő év elején egy visszatekintő interjú keretében jövedelmekről és életkörülményeiről.

1. tábla

A háztartások egy főre jutó havi fogyasztási kiadásai

Fogyasztási főcsoportok	Egy főre jutó fogyasztás, forint		A 2014. évi fogyasztás az előző évi százalékában	
	2013	2014	folyó áron	2013. évi áron
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	16 581	16 851	101,6	102,4
Szeszes italok, dohányárúk	2 185	2 254	103,2	96,5
Ruházat és lábbeli	2 046	2 060	100,6	101,2
Lakásfenntartás és háztartási energia	17 172	16 272	94,8	103,3
Lakberendezés, háztartásvitel	2 352	2 482	105,5	105,6
Egészségügy	2 995	3 180	106,2	102,8
Közlekedés	7 520	8 516	113,2	113,7
Hírközlés	4 492	5 066	112,8	111,9
Kultúra, szórakozás	4 196	4 164	99,3	99,1
Oktatás	403	430	106,7	103,0
Vendéglátás, szálláshelyszolgáltatás	2 812	2 966	105,5	103,0
Egyéb termékek és szolgáltatások	4 211	4 369	103,7	99,7
Fogyasztási kiadások összesen	66 965	68 609	102,5	102,7

A háztartások jövedelmi helyzetére 2014-ben több tényező is kedvezően hatott. A foglalkoztatottság az előző évhez képest 208 ezer fővel bővült. Ezáltal több háztartás jutott rendszeres jövedelemhez, ami főként a szegényebb háztartások esetében bővítette a felhasználható forrásokat.

A nettó keresetek 3,0%-kal emelkedtek, ami 99,8%-os fogyasztóiár-index mellett a reálbérek 3,2%-os növekedését jelentette. Január elsejétől a családi adókedvezményt már a járulékokból is igénybe lehetett venni, ezt is figyelembe véve a reálkeresetek 4,0%-kal nőttek. A nyugdíj összegének 2,4%-os emelése – a lényegében stagnáló árak mellett – szintén érezhető reálnyugdíj-emelkedést jelentett. Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a háztartások jövedelmének több mint 90%-át kitevő két jövedelemforrás vásárlóértéke egyaránt nőtt.

A lakhatással kapcsolatos fogyasztás területén nagyrészt 2014 során érvényesült a rezsicsökkentés 2013. novemberi második hulláma, a gáz, villany és a távhő árát ennek keretében 11,1%-kal csökkentették. Ehhez adódott hozzá a 2014-es harmadik rezsicsökkentési hullám, amely során a gáz ára áprilistól 6,5, a villamos energiáé szeptembertől 5,7, a távhőé októbertől 3,3%-kal csökkent.

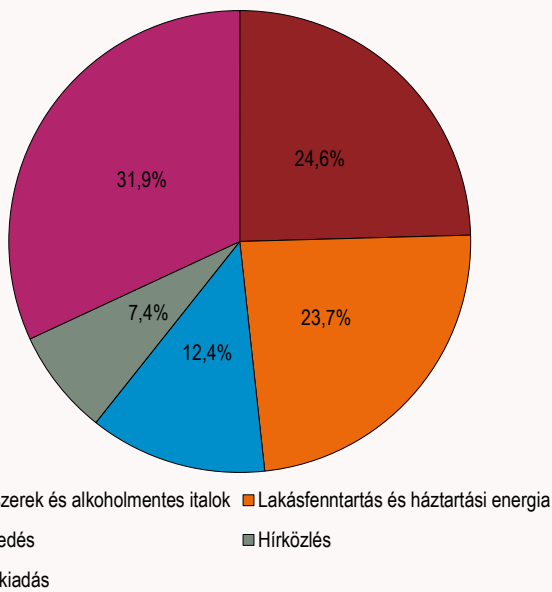
A nemzeti össztermék növekedéséhez 2014-ben már a lakossági fogyasztás bővülése is hozzájárult.

Az egy főre jutó fogyasztás havi összege 2014-ben 68 609 forint volt. Az aggregált szám háttérében ugyanakkor nagy különbségek voltak a különböző típusú háztartások fogyasztásában. Egy egyszemélyes háztartás például 2014-ben havonta átlagosan 108 702 forintot költött rezsire, ételre, gyógyszerekre, közlekedésre, hírközlésre, szórakozásra stb., nem számítva bele a megtakarításként félretett összegeket. Ugyanez az összeg a négy személyes háztartások esetén egy főre számítva 56 165 forint volt, ami jóval kisebb, mint az egyszemélyes háztartások vagy az összes háztartás átlagos kiadásai. Ennek részben az a magyarázata, hogy a termékek és szolgáltatások jelentős részét közösen fogyasztják el a háztartástagok, másrészt a fogyasztásuk szerkezete is eltérő.

Az egy főre jutó fogyasztás havi átlagos összege 1644 forinttal több az előző évinél, ez változatlan árakon számítva 2,7%-kal növekedett. Az élelmiszer-fogyasztás 2,4%-kal nőtt, legnagyobb mértékben a közlekedésre és a hírközlésre fordított kiadások emelkedtek. Összeségében a tizenkét fogyasztási csoport közül kilencben bővült a lakossági fogyasztás. A szeszes italok és dohányárúk fogyasztása ugyanakkor 3,5%-kal csökkent.

A kedvező folyamatok megfigyelhetők a fogyasztási szerkezet változásában is. Az alapvetőnek számító kiadások közül az élelmiszer-fogyasztás részaránya kisebb mértékben csökkent, míg a lakásfenntartásra fordított összegek aránya ismét jelentősen, a 2013-as 1,5 százalékpont után újabb közel 2 százalékponttal lett alacsonyabb. Utóbbi elsősorban a rezsiköltségek jelentős árcsökkenésével függött össze: a lakásfenntartásra fordított összeg 900 forinttal, 16 272 forintra csökkent.

Ugyanakkor az árváltozások – ebben az esetben jelentős – hatásának kiszűrésével az adatok azt mutatják, hogy a háztartások növelték energiafogyasztásukat. Ezek a háztartások korábban az elhúzódó válság következtében sokszor hátralékot halmoztak fel a szolgáltatókkal szemben, emellett pedig visszafogták az energiafogyasztásukat, ami az életkörülményeik romlásával járt. A fogyasztás volumenének bővülése összhangban áll a HKÉF éves részének anyagi deprivációra vonatkozó méréseivel, amely szerint egyre több háztartás engedhette meg magának, hogy a lakását megfelelően melegen tartsa.

1. ábra
Az egy főre jutó havi fogyasztási kiadások szerkezete, 2014, %

A háztartásoknak a legfontosabb szükségletek – az étkezés és a lakhatás – költségeinek fedezete után a többi igényük kielégítésére összes kiadásuk 51,7%-a maradt, ami a 2013. évihez képest 2,1 százalékpontos növekedést jelentett. Leginkább a közlekedésre és hírközlésre fordított kiadások aránya nőtt. Az étkezés esetében a saját termelésű élelmiszerek fogyasztása 1,0 százalékponttal, 7,2%-ra mérséklődött, míg ezzel párhuzamosan egyre több háztartás engedhette meg magának, hogy étteremben vagy más vendéglátóhelyen egyen. A házon kívüli étkezés aránya 0,4 százalékponttal nőtt, és aránya a teljes lakosság körében meghaladta a 14%-ot.

A háztartások fogyasztási kiadása és szerkezete a jövedelmi ötödökben

A kedvezőtlenebb anyagi helyzetben lévő háztartások fogyasztása 2014-ben – 2013. évi áron számítva – nőtt, míg az átlagosnál jobb körülmények között élő háztartásoké stagnált.

A fogyasztás nagysága és szerkezete fontos jellemzője a lakosság élet-színvonalának. A jövedelem szoros kapcsolatban van a fogyasztással, a magasabb egy főre jutó jövedelmű háztartások többet tudnak költeni, és egy háztartás akkor tudja érdemben növelni a kiadásait, ha jövedelmi helyzete javult. 2014-ben az alsóbb jövedelmi ötödökbe tartozók bővítették inkább fogyasztásukat, ami némileg csökkentette a különbséget a legrosszabb és a legjobb anyagi helyzetben lévő háztartások fogyasztása között.

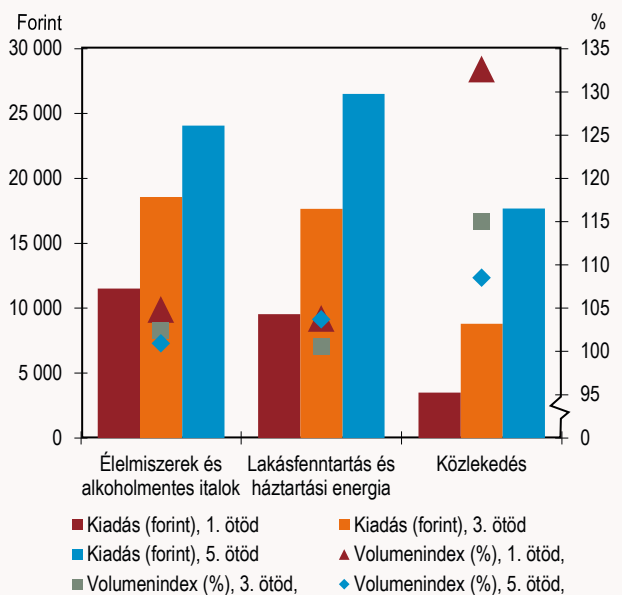
Az alsó három jövedelmi ötödben a háztartások fogyasztása összességében emelkedett, míg a két felső jövedelmi ötödben stagnált, illetve kismértékben csökkent.

2. tábla
A háztartások egy főre jutó havi fogyasztási kiadásainak változása, jövedelmi ötödként, 2014

Megnevezés	Fogyasztási kiadás összesen, forint	Változás az előző évhez képest, %
1. jövedelmi ötöd	36 468	5,00
2. jövedelmi ötöd	57 685	5,10
3. jövedelmi ötöd	73 783	4,40
4. jövedelmi ötöd	86 672	-0,10
5. jövedelmi ötöd	124 146	-1,60
Összes háztartás	68 609	2,70

A kiadások szintjét alapvetően meghatározza a háztartás jövedelmi helyzete. A legnehezebb helyzetben élők kiadásai az országos átlag harmadát-háromnegyedét teszik ki, míg a legmagasabb jövedelemmel rendelkező háztartások 1,6–2,5-szer többet költenek, mint az országos átlag. Az alapvető kiadások esetében ennél kisebb a különbség (a legalacsonyabb jövedelműeknél 0,4–0,7-szeres, a legmagasabb jövedelműeknél 1,4–2,2-szeres), mivel e kiadások rugalmatlanok a jövedelemre: minél alacsonyabb jövedelemmel rendelkezik egy háztartás, kiadásainak annál nagyobb hányadát fordítja a létfenntartáshoz szükséges alapszükségletei kielégítésére.

A rezsi-csökkentés, valamint a családi adókedvezménynek a járulékokra való kiterjesztése következtében a háztartásoknál többletforrások keletkeztek. Ezek 2014-ben az alacsonyabb jövedelmű háztartásoknál fogyasztás-növekedést generáltak, ami legnagyobb mértékben a közlekedési és hírközlési, valamint az oktatási kiadások terén jelentkezett, míg kisebb mértékben az alapvető szükségletek kielégítésében. Az élelmiszer-, lakásfenntartási és közlekedési kiadásai volumene nagyobb mértékben nőtt, mint a magasabb jövedelműeké, így fogyasztásuk szintje kismértékben közeledett a tehetősebbekéhez, bár a különbség így is jelentős maradt. A legfelső jövedelmi ötöd lakásfenntartási kiadásai eközben szintén emelkedtek, ami részben – a volumenében csökkenő energiafelhasználás mellett – a lakás-karbantartási és javítási munkák korábbi időszakhoz képest nagymértékű növekedésével magyarázható.

2. ábra
Az egy főre jutó havi fogyasztási kiadások összege és változása összehasonlító áron*, a legelső, a középső és a legfelső jövedelmi ötödökben, 2014

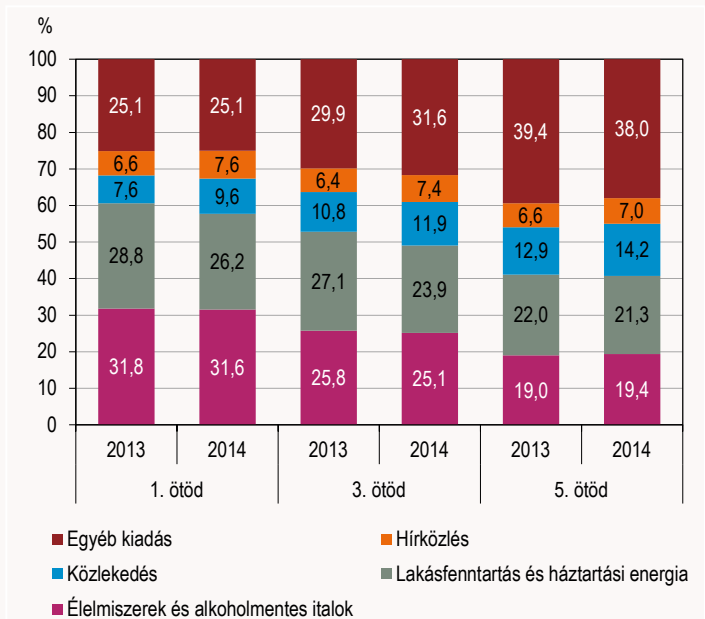
* Az árváltozások hatását kiszűrve.

Kedvezően változott a fogyasztási kiadások szerkezete, a háztartások az alapvető kiadásokra kevesebbet költöttek, ezáltal nőtt a szabadon felhasználható anyagi erőforrásaik nagysága.

A rezsi-csökkentés hatásával összefüggően némileg átalakult a háztartások fogyasztási szerkezete is. Mindegyik jövedelmi ötödben kimutatható, hogy az összes kiadásaikból kevesebbet költöttek lakásfenntartásra és háztartási energiára (0,7–3,1 százalékponttal), valamint – a legjobb módúak kivételével – élelmiszerekre (0,2–0,6 százalékponttal). Ugyanakkor az elmúlt évben többet költöttek közlekedésre (0,6–2,0 százalékponttal) és hírközlésre (0,5–0,9 százalékponttal). Továbbra is jelentősen eltér egymástól az alsó és felső jövedelmi ötödök fogyasztási szerkezete. A leginkább említésre méltó változás, hogy a nehezebb helyzetben élők jövedelmük számottevően kisebb hányadát költötték 2014-ben az alapvető kiadásokra, mint egy évvel korábban.

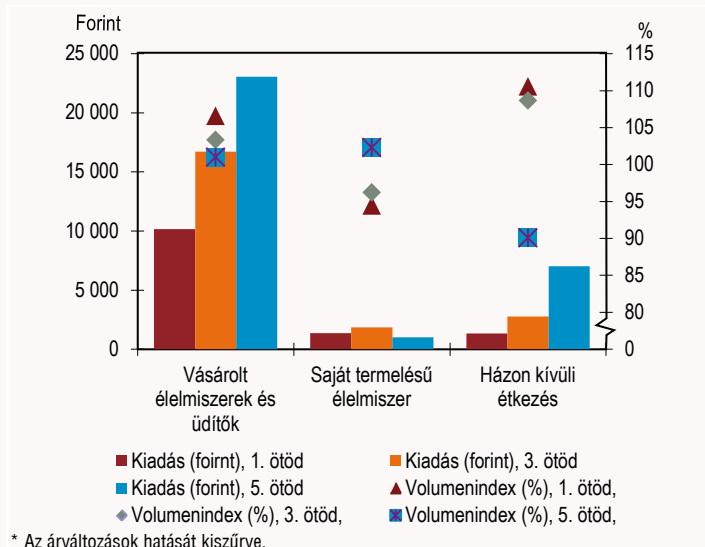
3. ábra

Az egy főre jutó havi fogyasztási kiadás szerkezete az alsó, a középső és a felső jövedelmi ötödben, 2014

4. ábra

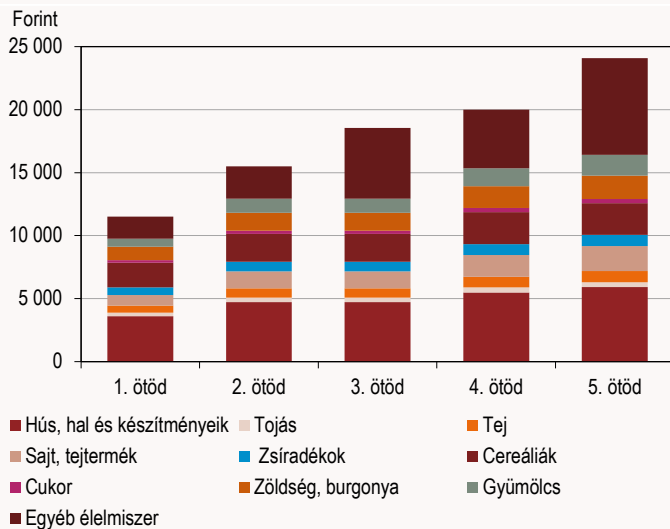
Havi étkezési kiadások összege és változása összehasonlító áron*, a legalsó, a középső és a legfelső jövedelmi ötödökben, 2014

* Az árváltozások hatását kiszűrve.

5. ábra

Az egy főre jutó vásárolt és saját termelésű havi élelmiszerköltségek élelmiszercsoportonként és jövedelmi ötödként, 2014

A háztartások élelmiszere fordított kiadásai a jövedelmi ötödökben

Az elfogyasztott élelmiszerek minőségét és mennyiségét is alapvetően befolyásolja a háztartások jövedelmi helyzete. A vásárolt, a saját maguknak megtermelt és a házon kívüli – azaz éttermi, munkahelyi, iskolai stb. – étkezés élelmiszer-fogyasztáson belüli aránya is szorosan összefügg a rendelkezésre álló jövedelem nagyságával.

A háztartások összes étkezési kiadása egyaránt magában foglalja a vásárolt, a saját maguknak megtermelt és a házon kívül elfogyasztott étkezések költségeit. Az alsó jövedelmi ötöd háztartásai alapvetően boltban vásárolják az élelmiszert (élelmiszer-kiadásuk közel 80%-a ilyen), továbbá náluk a legnagyobb a saját fogyasztásra termelt élelmiszerek aránya is (az étkezési költségeik 10%-a ilyen). Ők rendelkeznek a legszűkösebb anyagi forrásokkal, így legkevésbé ők engedhetik meg maguknak azt, hogy házon kívül étkezzenek (az összes élelmiszere fordított kiadásuk körülbelül 10%-át költik erre). A jövedelem növekedésével egyre csökken a vásárolt és a saját termelésű élelmiszerek, valamint egyre nő a munkahelyi, iskolai, éttermi étkezések aránya. A legfelső jövedelmi ötöd háztartásai esetében az élelmiszer-kiadásoknak már közel háromnegyede a vásárolt, mindössze 3,0%-a saját termelésű és mintegy 23%-a házon kívüli étkezés. Figyelemre méltó, hogy 2014-ben az **alsóbb jövedelmi kategóriák élelmiszer-fogyasztásának a szerkezete kedvezően változott**, összehasonlító áron gyorsabban nőtt a vásárolt és a házon kívüli étkezési kiadásuk, mint a jobb anyagi körülmények között élőké, és ez eredményezte a 2013. évinél kedvezőbb arányokat az élelmiszere fordított költségeikben.

A legjobb anyagi helyzetű háztartások egy főre jutó élelmiszer-kiadása havonta 24,1 ezer forint volt 2014-ben, ez magában foglalta a boltban vásárolt termékeket és a saját maguknak megtermeltet is. Ez több mint kétszerese a legnehezebb körülmények között élőkének, akik havi 11,5 ezer forintot költöttek ilyen célra. Az egyes élelmiszercsoportokban is a jövedelemmel arányosan nőtt az élelmiszer-kiadás. Ez nemcsak a nagyobb mennyiségben vásárolt vagy termelt élelmiszert jelentette, hanem a jobb minőségű, magasabb tápértékű és drágább élelmiszerek megvásárlását is.

A táplálkozási szokásokat szintén markánsan meghatározza a háztartások jövedelmi helyzete. Az alsó jövedelmi ötöd háztartásaiban nagyobb mennyiségben fogyasztanak kenyeret, mint más péktermékeket (az 1., illetve az 5. jövedelmi ötödben fejenként 3,6, illetve 2,6 kilogrammot). Az anyagi források növekedésével a háztartások cereália-fogyasztásában egyre nagyobb lesz a péksütemények és az egyéb cereáliák (pl. gabonapelyhek, müzlik, tartósított téisztás ételek, szendvicsek, cukrászsütemények stb.) aránya. Az alsó jövedelmi réteg cereália-fogyasztásának több mint fele, míg a legjobb módúak fogyasztásának több mint kétharmada tartozik ebbe a körbe.

Hasonló tendencia figyelhető meg a zöldség- és burgonyafogyasztás esetében is. A friss zöldségek fogyasztása és a háztartás anyagi helyzete között szintén nagyon szoros a kapcsolat, a jövedelem növekedésével egyre több frissen vásárolt vagy termesztett zöldséget fogyasztanak a háztartások (az 1. jövedelmi ötödben fejenként 2,3, az 5. ötödben 3,9 kilogrammot).

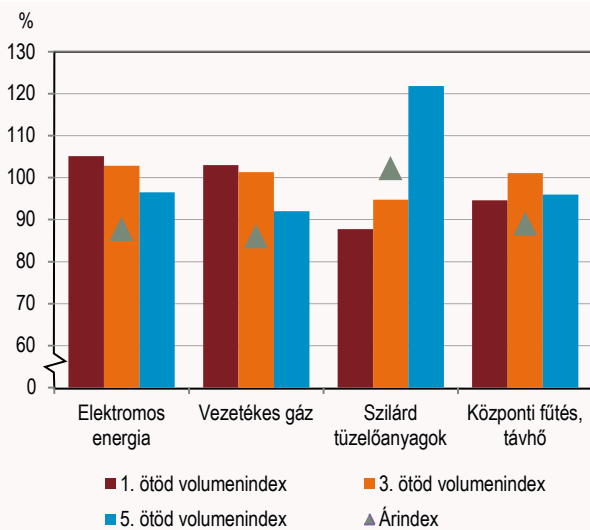
A háztartások lakásfenntartásra és energiára fordított kiadásai a jövedelmi ötödökben

A kedvezőtlenebb anyagi helyzetben lévő háztartások a csökkenő energiaárak hatására 2014-ben összehasonlító árakon több energiát használtak fel, mint 2013-ban, míg a két felső jövedelmi rétegben csökkent az energiafelhasználás.

Az energiahordozók fogyasztói árának csökkentésére az egyes jövedelmi rétegek különbözőképpen reagáltak. A magasabb jövedelmű háztartások elektromosenergia-, gáz- és egyéb tüzelőanyag-fogyasztását nem befolyásolta az energiaárak csökkentése, sőt 2014-ben összehasonlító árakon 2013-hoz képest még csökkent is az energiafelhasználásuk (a 4–5. jövedelmi ötödben 1,4–2,8 százalékponttal). E háztartások volumenben szinte minden energiatípusból kevesebbet használtak fel (2014-ben csak a 4. ötöd háztartásai fogyasztottak több elektromos energiát, és csak a legjobb módúak vásároltak több tűzifát, szenet a 2013. évinél). Az alacsonyabb jövedelmű háztartásoknál ezzel ellentétes tendencia érvényesült. Ők az energiaár-csökkenést arra használták fel, hogy komfortosabban éljenek, több energiát használnak fűtésre, világításra, vagy magasabb hőfokra fűtsék lakásaikat. Az elektromosenergia-, gáz- és egyéb tüzelőanyag-fogyasztás volumenben az 1–3. jövedelmi ötödben 2,2–9,9 százalékponttal nőtt. A szűkösebb anyagi forrással rendelkező háztartások másik csoportja az alacsonyabb energiaárak miatt más típusú, kényelmesebben használható energiaforrásra tért át, pl. szilárd tüzelőanyagok helyett gázzal fűtött. A központi fűtés, illetve a távhő a lakások zömében nem szabályozható, de az árcsökkenés hatására reálértéken csökkent a fogyasztásuk.

6. ábra

A háztartások által használt energiatípusok volumen- és árindexe, az alsó, középső és a felső jövedelmi ötödökben, 2014

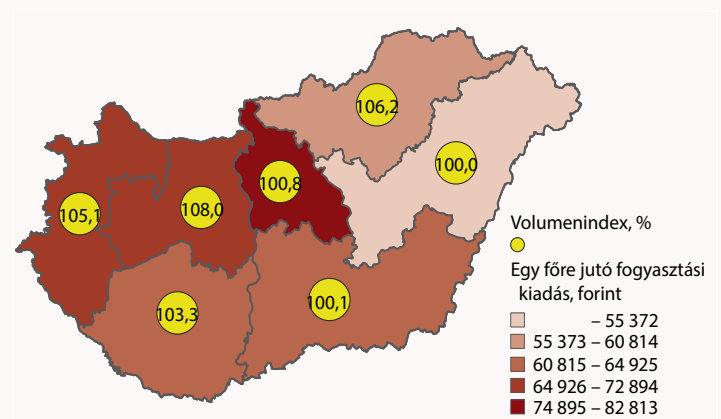
A háztartások fogyasztási kiadása és szerkezete régiók szerint

Továbbra is Közép-Magyarországon a legmagasabb, 82,8 ezer forint a háztartások egy főre jutó havi fogyasztása, ez egyötöddel haladja meg az országos átlagot, ezen kívül még Közép-Dunántúl és Nyugat-Dunántúl fogyasztási kiadása volt magasabb az átlagnál. 2014-ben öt régióban nőtt összehasonlító árakon a fogyasztás, Észak-Alföldön és Dél-Alföldön stagnált.

A rezsiszökkentés hatására mindegyik régióban megváltozott a fogyasztás szerkezete. 2014-ben a fogyasztásból kisebb arányt képviseltek a lakásfenntartásra és háztartási energiára fordított kiadások, mint 2013-ban, így mindegyik régióban 0,6–4,2 százalékponttal nőttek a háztartások által szabadon felhasználható, az alapszükségleteken felüli források.

7. ábra

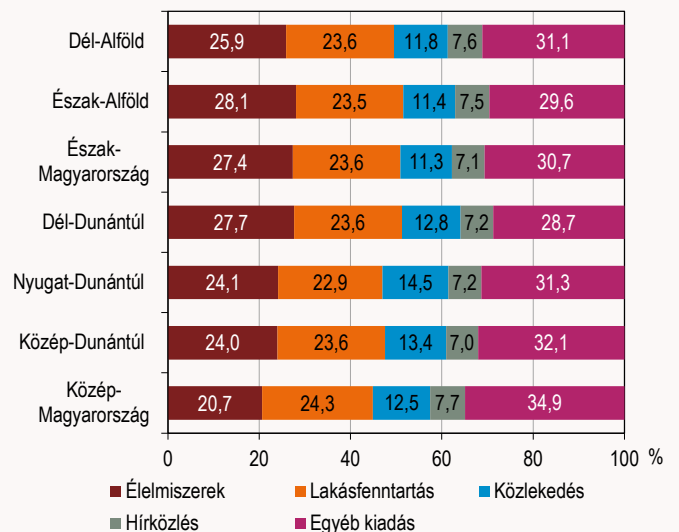
Az egy főre jutó havi fogyasztási kiadás és változása összehasonlító árakon* régióként, 2014

* Az árváltozások hatását kiszűrve.

8. ábra

Az egy főre jutó havi fogyasztási kiadás szerkezete régiók szerint, 2014

Összefoglalás

2014-ben, hosszú idő után először ismét nőtt a háztartások fogyasztása. Ezt a lakosság jövedelmi helyzetének javulása tette lehetővé. Majdnem minden fogyasztási csoportban többet költöttek a háztartások, legnagyobb mértékben a hírközlési és a közlekedési kiadások emelkedtek. A háztartások fogyasztási szerkezetében csökkent az élelmiszerre és a lakásfenntartásra fordított kiadások részaránya, ami nagyrészt a többletforrások megjelenésével és a rezsielcsúszás csökkenésével függ össze. Kiseb lett, de továbbra is markáns a különbség a legrosszabb és a legjobb anyagi helyzetben lévő háztartások fogyasztása között: a szegényebb háztartások esetében változtak legnagyobb mértékben az összkiadáson belüli arányok, és a fogyasztás is náluk bővült a leginkább. A magasabb jövedelműek a lakásfenntartásra költöttek többet, míg az alsóbb ötödökbe tartó háztartások az árcsökkenés hatására az energiafelhasználási szokásaikat változtatták meg, és komfortosabb életvitelt folytattak.

További információk, adatok (linkek):[Táblázatok](#)[Módszertan](#)**Elérhetőségek:**kommunikacio@ksh.hu[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu